

Данилюк І.В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

АНДСЬКА ДИПЛОМАТИЧНА КРИЗА

У статті досліджується тристоронній конфлікт між Колумбією, з одного боку, та Еквадором і Венесуелою, з іншого. Дипломатична криза між Колумбією, Еквадором і Венесуелою 2008 року увійшла в історію як Андська дипломатична криза. Було відзначено, що особливістю Андської дипломатичної кризи 2008 року було те, що конфлікт між Колумбією та Еквадором і Венесуелою, вдалось врегулювати завдяки міжнародному тиску, зокрема завдяки Організації американських держав (ОАД). Саме на саміті ОАД вдалось врегулювати проблемні питання у відносинах між урядом Колумбії та Еквадору і примирити лідерів Колумбії, Еквадору та Венесуели.

Хоча Андська криза 2008 року завершилась, конфлікт між Колумбією та Еквадором і Венесуелою не вичерпав себе, а сторони конфлікту не нормалізували відносини після першої кризи. Тому в наступному 2009 році виникли нові суперечки уже між Колумбією та Венесуелою, що спровокувало нову трьохсторонню дипломатичну кризу в 2010 році між Колумбією і Венесуелою за підтримки Еквадору. Відмінністю трьохсторонньої дипломатичної кризи 2010 року було те, що на початок конфлікту вже були неможливими втручання міжнародних організацій, як-от Групи Ріо чи ОАД, які попередньо здійснили спроби примирити уряд Колумбії та Венесуели, але зазнали невдачі. Більше того, спроби залучити лідерів сусідніх країн, також не мали успіху. Було відзначено, що політичні зміни в Колумбії посприяли нормалізації відносин між сусідніми країнами.

Андська дипломатична криза демонструє важливість міжнародного тиску на конфліктуючі сторони задля утримання від застосування зброї і спонукання до примирення. Зусилля міжнародної спільноти, а також тиск громадськості із середини трьох країн спонукав сторони конфлікту сісти за стіл переговорів і мирно вирішити дипломатичну кризу, що виникла між Колумбією, Еквадором та Венесуелою. Зазначено, що обидві дипломатичні кризи (2008 р. і 2010 р.) було вирішено мирним шляхом завдяки тиску сусідніх країн та міжнародних організацій.

Ключові слова: міжнародні відносини, дипломатична криза, Колумбія, Еквадор, Венесуела, Латинська Америка.

Постановка проблеми. Андська дипломатична криза 2008 року (англ. *Andean diplomatic crisis*; ісп. *La crisis diplomática Andina*) – міжнародний політичний конфлікт між трьома країнами Латинської Америки: Колумбією, Еквадором і Венесуелою, який виник у 2008 та повторився у 2010 р. в наслідок боротьби Колумбії з партизанами та зіткненням геополітичних інтересів у регіоні [16, с. 123].

Андська дипломатична криза виникла у результаті боротьби колумбійського уряду із партизанами під час громадянської війни в Колумбії¹.

¹ Громадянська війна в Колумбії (ісп. *Conflicto armado interno de Colombia*) – асиметрична війна, що почалася в Колумбії у 1960-х роках і триває до наших днів, між урядом Колумбії – з однієї сторони, та ліворадикальними партизанами (*FARC*, *ELN*), ультраправими угрупованнями, злочинними синдикатами – з іншої сторони, за вплив у країні. Кожна сторона конфлікту трактує причини громадянської війни на свою користь, хоча вважається, що громадянська війна у Колумбії є продовженням *La Violencia* (боротьба між консерваторами та лібералами 1948–1958 роках).

У 2008 році уряд Колумбії атакував партизан, які переховувались на території Еквадору, що спровокувало дипломатичну кризу між Колумбією та Еквадором, останнього підтримала Венесуела; а у 2010 році переховування партизан на території Венесуели, а також розбіжності у зовнішньо-політичній стратегії Колумбії і Венесуели, стало причиною для нового загострення відносин між цими трьома країнами Латинської Америки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Андській дипломатичній кризі присвячена низка наукових публікацій в зарубіжній історіографії, а саме: Р. Валсер у своєму дослідженні «Криза в Андах: Еквадор, Колумбія та Венесуела» детально описує події 2008 року [15]; А. Варгас пише, як внутрішній збройний конфлікт у Колумбії впливає на безпеку в регіоні Анд [14]; М. Арділа аналізує особливості відносин Колумбії з сусідніми країнами, в тому числі із Еквадором і Венесуелою у критичний період

2008–2010 рр. [1; 2]. Особливої уваги заслуговує Моралес-Мартінес, який вивчає роль регіональної організації UNASUR у медіації під час Андської дипломатичної кризи [8]. У вітчизняній історіографії Андську дипломатичну кризу 2008 та 2010 років досліджує І. Данилюк в контексті миротворчої діяльності папської дипломатії в Латинській Америці [16, с. 123–132].

Постановка завдання. Мета статті: дослідити причини, перебіг й шляхи вирішення Андської дипломатичної кризи 2008 та 2010 року. Досягнення мети дослідження передбачає розкриття наступних завдань: проаналізувати причини загострення колумбійсько-еквадорських та колумбійсько-венесуельських відносин у 2008 та 2010 роках; дослідити дипломатичні методи, які сприяли мирному вирішенню дипломатичної кризи між Колумбією, Еквадором та Венесуелою.

Виклад основного матеріалу. Андська дипломатична криза розпочалася 1 березня 2008 року, коли війська колумбійської армії в рамках операції Фенікс (ісп. *Operacion Fenix*) вторглися на територію Еквадору для боротьби з колумбійськими партизанами FARC², що переховувалися в сусідньому Еквадорі. Війська Колумбії двічі бомбардували базу FARC на території Еквадору в околицях Санта-Роза-де-Янамару (ісп. *Santa Rosa de Yanamaru*), у провінції Сукумбіос (ісп. *Sucumbios Province*) [15], без дозволу і попередження еквадорського уряду [1, с. 56]. По суті, це було самовільне військове вторгнення Колумбії в Еквадор.

Внаслідок бомбардувань було вбито лідера колумбійських партизанів і бойового члена ради керівництва FARC – Рауля Рейеса (ісп. *Raúl Reyes*), а також щонайменше 17 інших колумбійських партизан FARC, чотирьох мексиканських студентів і одного еквадорського солдата [3].

Несанкціоновані дії колумбійської влади на території Еквадору викликали гостру критику зі сторони Еквадору. Так, уже наступного дня президент Еквадору Рафаель Корреа³ назвав військові дії Колумбії порушенням повітряного простору Еквадору та надіслав дипломатичну ноту в знак протесту проти вторгнення [1, с. 55–56]. Еквадор офіційно відкликав свого посла з Колумбії і видворив колумбійського посла з Кіто, столиці Еквадору [11, с. 141].

² Революційні збройні сили Колумбії – Армія Народу (ісп. *Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia – Ejército del Pueblo*) – марксистсько-ленінське партизанське угруповання, яке є одним із основних учасників громадянської війни у Колумбії.

³ Рафаель Корреа (ісп. *Rafael Correa*) – еквадорський політик, президент Еквадору із 2007 по 2017 роки.

Аналогічно вчинила Венесуела – союзник Еквадору. Тодішній президент Венесуели Уго Чавес⁴ наказав закрити посольство Венесуели в Боготі, столиці Колумбії, та видворити колумбійського посла із Каракасу, столиці Венесуели [1, с. 58].

Зі свого боку, уряд Колумбії повідомив, що «комп'ютери, вилучені у партизанського лідера, містять інформацію, яка, нібито, підтверджує зв'язок між FARC і урядами Каракасу та Кіто» [6]. Командувач колумбійської операції на території Еквадору, генерал Оскар Наранхо, заявив, що документи, знайдені в комп'ютерах Рейеса, підтверджували контакти між міністром уряду Еквадору, Густаво Лорре, і командиром FARC з метою «обговорення політичних пропозицій і проєктів на кордоні» [1, с. 62]. Генерал Наранхо почав вимагати «конкретних відповідей» щодо «стану відносин між урядом Еквадору і терористичною групою FARC» [6].

На дипломатичному рівні країни обмінялись протестами та взаємними звинуваченнями. Колумбія відкинула звинувачення у спробі порушити суверенітет Еквадору, а Еквадор – причетність до зв'язків з колумбійськими партизанами [3].

Проте дипломатичними протестами та взаємними звинуваченнями Андська криза не обмежилась. Після розірвання дипломатичних відносин з Колумбією президент Еквадору почав стягувати війська до колумбійського кордону [6]. Зі свого боку, президент Венесуели Уго Чавес вирішив відправити свої війська на кордон з Колумбією [11, с. 142]. Андська криза почала виходити за межі дипломатичної кризи й створювати загрозу воєнного конфлікту між трьома латиноамериканськими країнами.

Міжнародна спільнота не мала єдиної думки щодо Андської кризи: деякі країни виступили на підтримку Колумбії (США), інші критикували одностороннє порушення території Еквадору (Аргентина, Бразилія, Куба, Нікарагуа, Італія), треті не визначилися з чіткою позицією (Чилі, Іспанія). Кілька країн намагалися уникнути погіршення напруженості та закликали до діалогу (Святий Престол (Ватикан), Уругвай, Мексика, Франція, а також міжнародні організації ОАД, ООН, ЄС) [8, с. 301–302]. До примирення закликала і Католицька церква в Еквадорі й Колумбії [16, с. 125], Католицької церквою в обох країнах було задіяно методи публічної дипломатії задля примирення [16, с. 125–126].

⁴ Уго Чавес (ісп. *Hugo Chávez*) – венесуельський політик і військовий, президент Венесуели із 1999 до 2013 роки.

Незважаючи на заклики міжнародної спільноти й католицького духовенства до примирення, уряди трьох країн не змінювали своїх позицій. Згодом було прийнято рішення спробувати вирішити Андську кризу на регіональному рівні. Було запропоновано зустрітися президентам Колумбії та Еквадору, а також Венесуели, в рамках саміту ОАД⁵ для розв'язання кризи на дипломатичному рівні [2, с. 297]. У терміновому порядку було вирішено скликати засідання ОАД на рівні глав держав.

Уже 7 березня 2008 року в м. Санто-Домінго у Домініканській Республіці на саміті ОАД зібралися глави країн латиноамериканського регіону, щоб схилити Колумбію разом з Еквадором і Венесуелою до примирення та відновлення дипломатичних відносин. Під час переговорів президент Колумбії Альваро Урібе⁶ визнав, що порушив суверенітет Еквадору і попросив вибачення [1, с. 59]. Після переговорів президенти Колумбії, Еквадору та Венесуели потиснули один одному руки, що стало сигналом закінчення періоду військових загроз і дипломатичних звинувачень. Після саміту Корреа заявив, що відновить дипломатичні відносини з Колумбією. Через два дні після саміту венесуельська та еквадорська армії були відведені від кордону з Колумбією. Згодом були заново відновлено дипломатичні відносини між Колумбією, Еквадором та Венесуелою [16, с. 126].

Отже, перший етап Андської кризи закінчився примиренням 7 березня 2008 року на саміті у Санто-Домінго в Домініканській Республіці завдяки дипломатичному тиску сусідніх держав, які наполягали на мирному вирішенні «Андського інциденту» [16, с. 126].

Хоча Андська криза 2008 року завершилась, конфлікт не вичерпав себе, а сторони конфлікту не нормалізували відносини після першої кризи. Тому в наступному 2009 році виникли нові суперечки уже між Колумбією та Венесуелою, що спровокувало нову трьохсторонню дипломатичну кризу в 2010 р. між Колумбією й Венесуелою за підтримки Еквадору [16, с. 127]. Дипломатична криза між Колумбією та Венесуелою 2010 року була наслідком розходження в політичних поглядах і геополітичних пріоритетах лідерів Колумбії

та Венесуели й Еквадору [14, с. 257]. Підставою кризи послужили звинувачення урядом Колумбії уряду Венесуели в переховуванні на своїй території колумбійських партизанських груп FARC та ELN⁷ [7, с. 123]. Тривалі конфронтації урядів переросли у фазу розірвання дипломатичних відносин, взаємних політичних і економічних санкцій і навіть військових погроз та вдруге наблизили три сусідні країни до війни [10, с. 78–79].

Розбіжності між Колумбією та Венесуелою почалися у 2009 р., коли перша підписала ряд двосторонніх угод із урядом США по так званому Плану Колумбія, які передбачали надання Сполученим Штатам сім колумбійських військових баз для боротьби з наркоторгівлею і тероризмом [10, с. 83]. Посилення американської присутності на південноамериканському континенті, тим паче в сусідній країні, були неприйнятними для лідера Венесуели Уго Чавеса. Геополітичні пріоритети Колумбії суперечили антиамериканській програмі Чавеса [4, с. 287], тому між Колумбією та Венесуелою назривала криза у відносинах, яка загострилась у 2010 р. [16, с. 127].

У листопаді 2009 року уряд Чавеса звинуватив колумбійський уряд в шпигунстві та спробах дестабілізації внутрішньої ситуації у Венесуелі [13]. Після політичного демаршу в односторонньому порядку Чавес заморозив відносини з урядом Урібе [10, с. 89]. Одночасно уряд Венесуели обмежив торгівлю з Колумбією до такого рівня, що колумбійський уряд назвав дії Венесуели щодо Колумбії «економічним ембарго» [13].

Перша спроба налагодити відносини між лідерами двох країн, що відбулась в рамках зустрічі Групи Ріо⁸ у лютому 2010 р. в Канкуні за зачине-ними дверима, зазнала провалу [10, с. 91]. Президенти Колумбії та Венесуели на зустрічі обмінялись взаємними звинуваченнями та погрозами. Чавес звинуватив Урібе в організації замаху на нього, а Урібе Чавеса – в тероризмі [7, с. 123]. Більше того, під час сутички Чавес пригрозив військовим протистоянням Колумбії, а Урібе пригрозив Венесуелі «торговельним ембарго» [9]. Уго Чавес своєю поведінкою демонстрував готовність підвищувати градус напруги у відносинах між

⁵ Організація Американських Держав (англ. *The Organization of American States*; ісп. *Organización de los Estados Americanos*) – міжнародна організація регіонального та континентального масштабу, заснована 30 квітня 1948 року із метою сприяння співпраці між країнами Американських континентів (північного та південного).

⁶ Альваро Урібе (ісп. *Álvaro Uribe*) – колумбійський політик, 31-й президент Колумбії, обіймав посаду президента Колумбії із 2002 по 2010 роки.

⁷ Армія національного визволення (ісп. *Ejército de Liberación Nacional, ELN*) – колумбійське ліворадикальне воєнізоване угруповання, яке виступає учасником громадянської війни у Колумбії. Ідеологія ELN базується на поєднанні марксизму-ленінізму та теології визволення.

⁸ Група Ріо (ісп. *Grupo de Río*; порт. *Grupo do Rio*) – постійна асоціація політичних консультацій країн Латинської Америки та Карибського басейну. Заснована 18 грудня 1986 року у Ріо-де-Жанейро із метою зміцнення політичних відносин між країнами Латинської Америки та Карибського басейну.

двома країнами, натомість Урібе відмовлявся іти на поступки.

Конфлікт між Колумбією та Венесуелою загострився 22 липня 2010 року, коли уряд Колумбії на засіданні постійної ради ОАД представив докази присутності FARC і ELN у Венесуелі на прикордонній території з Колумбією [13]. Посол Колумбії в ОАД Луїс-Альфонсо Ойос представив учасникам організації фотографії та відео. Із матеріалів стало відомо про присутність на території Венесуели партизанських баз. Колумбія стверджувала, що на території Венесуели у відстані від 20 до 23 кілометрів від кордону з Колумбією дислокуються п'ять партизанських баз FARC і ELN. Уряд Колумбії звинуватив Венесуелу в переховуванні 1500 партизанів та в їх підготовці до нападів та викрадень на території Колумбії [12].

Уряд Колумбії пред'явив дві вимоги уряду Венесуели: 1) виконати свої національні та міжнародні зобов'язання: затримати терористів і передати їх правосуддю; 2) створити міжнародну комісію, що складатиметься з представників країн-членів ОАД, для перевірки у 30-ти денний строк військових баз колумбійських партизанів на території Венесуели, виявлених Колумбією [5].

Посол Венесуели в ОАД Рой Чадертон на звинувачення Колумбії заявив, що Колумбія не має «серйозних доказів», а лише «фотографії, до того ж деякі – дуже сумнівні» [2]. Посол Чадертон звинуватив представника Колумбії у тому, що той критикує уряд Венесуели за дорученням США, оскільки «йде кампанія з підготовки вторгнення до Венесуели» [12]. Попри це, венесуельський дипломат піддав сумніву роботу ОАД, позаяк, на думку посла Чадертона, «Колумбія використовує організацію для втручання у внутрішні справи інших країн» [5].

Після протестів послів обох країн президент Уго Чавес оголосив про остаточний розрив дипломатичних відносин між Венесуелою та Колумбією з вимогою до колумбійського дипломатичного корпусу залишити Каракас за менше, ніж 72 години. Водночас Чавес віддав наказ посилити контроль на колумбійсько-венесуельському кордоні та почав стягувати війська до кордону із Колумбією [10, с. 89]. Аналогічно вчинив союзник Венесуели – Еквадор, який зі свого боку почав стягувати війська до кордону із Колумбією [7, с. 122].

Позиція Колумбії щодо Венесуели завдяки підтримці США була жорсткою. Адміністрація Барака Обама заявила, що «Венесуела зобов'язана Колумбії та міжнародному співтовариству повністю розслідувати цю інформацію та діяти,

щоб запобігти використанню її суверенної території терористичними групами» [12].

До діалогу Венесуелу та Колумбію закликали уряди Бразилії, Чилі, Франції, Парагваю, ООН і Святий Престол [10, с. 80; [16, с. 129].

Пошуки шляхів розв'язання колумбійсько-венесуельського протистояння заходили у безвихідь: після суперечки 22 липня 2010 р. між Колумбією і Венесуелою в ОАД було неможливо знову залучити лідерів країн ОАД, тим більше після того, як посол Венесуели Рой Чадертон піддав сумніву діяльність самої організації. Діалог у рамках Групи Ріо також не мав перспектив, через попередню невдалу спробу налагодити стосунки в рамках саміту Групи Ріо в лютому 2010 року. Також були спроби залучити Луїза Лулу, президента Бразилії, як посередника, однак ідея арбітражу за участі бразильського президента зазнала краху після невдалого коментаря Лули, у якому він назвав колумбійсько-венесуельський конфлікт особистим конфліктом Урібе і Чавеса. На такий коментар президента Бразилії уряд Колумбії відреагував нотою протесту до бразильського уряду [5].

Конфлікт Колумбії та Венесуели ставав все гострішим, а спроби залучити лідерів країн до діалогу зазнавали невдачі. Заклики Католицької церкви та Папи до діалогу ігнорувалися обома сторонами. Слід зазначити, що як і на першому етапі Андської кризи 2008 року між Колумбією та Еквадором, так під час кризи 2010 року між Колумбією та Венесуелою 2010 року вкотре Католицькою церквою були залучені методи публічної дипломатії, якими духовенство Католицької церкви намагалось вплинути на суспільну думку в обох країнах [16, с. 130–131].

Шлях до переговорів між Колумбією та Венесуелою було відкрито завдяки зміні влади у Колумбії. Так, 7 серпня 2010 року в Колумбії в результаті виборів президента екс-президента Урібе, який був прихильником військового розв'язання конфліктів, змінив Хуан-Мануель Сантос⁹ – прихильник мирного вирішення як колумбійської громадянської війни, так і дипломатичного вирішення кризи з Венесуелою. Зміна влади стала позитивним чинником для налагодження контактів і примирення. Уже 8 серпня 2010 року було зроблено перші кроки до налагодження відносин з Чавесом [16, с. 130].

Для вирішення кризи Колумбія та Венесуела погодилися піти на регіональний форум в рамках

⁹ Хуан-Мануель Сантос (ісп. *Juan-Manuel Santos*) – колумбійський політик, економіст і журналіст, лауреат Нобелівської премії миру 2016 року. Хуан-Мануель Сантос був президентом Колумбії із 2010 по 2018 роки.

саміті UNASUR¹⁰. Зустріч, що відбулася 10 серпня 2010 року, завершилася заявою обох лідерів, де новообраний президент Хуан-Мануель Сантос та Уго Чавес дійшли розуміння та вирішили відновити дипломатичні відносини між країнами [13].

Таким чином, трьохсторонню дипломатичну кризу 2010 року між Колумбією, Венесуелою та Еквадором вдалося вирішити на регіональному рівні в результаті переговорного процесу. Варто зауважити, що зміна влади в Колумбії була вирішальним чинником для відновлення відносин між країнами.

Висновки. Андська дипломатична кризи демонструє важливість міжнародного тиску на конфліктуючі сторони задля утримання від застосування зброї й спонуканню до примирення. Зусилля міжнародної спільноти, а також тиск громадськості із середини трьох країн спонукав сторони конфлікту сісти за стіл переговорів і мирно вирішити дипломатичну кризу, що виникла між Колумбією, Еквадором та Венесуелою.

Особливістю Андської дипломатичної кризи 2008 року було те, що конфлікт між Колумбією та Еквадором, а за одно із Венесуелою, вдалось врегулювати завдяки міжнародному тиску, зокрема завдяки регіональній організації ОАД. Саме на

саміті ОАД вдалось посадити за стіл переговорів лідерів Колумбії, Еквадору й Венесуели, як наслідок вдалось врегулювати проблемні питання у відносинах між урядом Колумбії та Еквадору й примирити лідерів Колумбії, Еквадору та Венесуели.

Натомість, відмінністю трьохсторонньої дипломатичної кризи 2010 року було те, що на початок конфлікту вже були неможливими втручання міжнародних організацій, як-от Групи Ріо чи ОАД, які попередньо здійснили спроби примирити уряд Колумбії та Венесуели, але зазнали невдачі. Більше того, спроби залучити лідерів сусідніх країн, також не мали успіху. Тільки політичні зміни в Колумбії посприяли нормалізації відносин між сусідніми країнами й завдяки міжнародній співпраці сприяли нормалізації відносин між Колумбією та Венесуелою й Еквадором.

Трьохстороння дипломатична криза 2008 і 2010 років між Колумбією, Еквадором та Венесуелою продемонструвала важливість роботи міжнародних регіональних організацій у Латинській Америці, як інструменту запобігання військових конфліктів. Варто відзначити, що обидві дипломатичні кризи (2008 р. і 2010 р.) було вирішено мирним шляхом завдяки тиску сусідніх країн та міжнародних організацій.

Список літератури:

1. Ardila M. Continuidades y cambio en las relaciones de Colombia con sus países vecinos: 2008–2009, año crítico con Ecuador y Venezuela. *Oasis*. 2009. №14. P. 55–70.
2. Ardila M. Potencia regional secundaria en definición: Colombia entre Sur y Centroamérica. *Papel Político*. 2012. № 17(1). P. 293–319.
3. Ecuador «concerned» at raid death. *BBC News*. 2008. URL: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/7312192.stm> (дата звернення 28.07.2024).
4. Gutierrez A. *La integración y las relaciones económicas entre Venezuela y Colombia: evolución reciente y perspectivas*. Bogotá: Universidad de los Andes, 2016. 120 p.
5. Higuera M. Colombia revela que hay hasta 1.500 terroristas de las FARC en Venezuela. Iberoamérica. 2010. URL: <https://www.libertaddigital.com/mundo/colombia-revela-ante-la-oea-que-hay-1500-terroristas-de-las-farc-en-venezuela-1276397977/> (дата звернення 28.07.2024).
6. Markey P. Colombia says FARC documents show Correa ties. *Reuters*. 2008. URL: <https://www.reuters.com/article/us-colombiaecuador/colombiasaysfarcdocumentsshowcorreatiesidUSN0229738220080303> (дата звернення 28.07.2024).
7. Miranda R. Crisis diplomáticas entre Colombia y Venezuela ¿Argentina neutral? *Revista de Estudios Internacionales*. 2017. Vol. 8(2). P. 122–138.
8. Morales Martinez E.D., De Lyra M. The Role of UNASUR in the South American Democratic Crises (2008-2015). *Rev. Carta Inter*. 2018. Vol.13(1). P. 98–126.
9. Parra N.E. Mención de Chávez a «paramilitares» enfureció a Uribe, aseguran fuentes venezolanas. *El Tiempo*. 2010. URL: <https://www.eltiempo.com/archivo/documento/CMS-7297023> (дата звернення 28.07.2024).
10. Ramirez S. El giro de la política exterior colombiana. *Nueva Sociedad*. 2011. №231. P. 79–95.
11. Reyes A.A. Acción Católica en la crisis diplomática de Colombia con Ecuador y Venezuela de 2008. *Vida Nueva*. 2008. V. 26. P. 141–142.

¹⁰ Союз південноамериканських націй (англ. *Union of South American Nations*, ісп. *Unión de Naciones Suramericanas* (UNASUR), інша назва – Декларація Куско) – регіональна організація країн Південної Америки. Організація створена 9 грудня 2004 року за ініціативи венесуельського президента Уго Чавеса задля протидії впливу США у Латинській Америці.

12. Riquelme L. Venezuela respondió apelando a Larissa Riquelme y al pulpo Paul. *La Patilla*. 2010. URL: <https://web.archive.org/web/20100727080045/http://www.lapatilla.com/site/2010/07/22/venezuelarespondioapelandolarissa-riquelme-y-al-pulpo-paul/> (дата звернення 28.07.2024).

13. Ruiz Perea A.M. Santos y Chávez, hacia la diplomacia. *Revista semana*. 2017. URL: <https://www.semana.com/santos-chavez-hacia-diplomacia/120330-3/> (дата звернення 28.07.2024).

14. Vargas A. El conflicto interno armado colombiano y sus efectos en la seguridad en la región Andina. *Ciencia Política*. 2006. №2. P. 249–262.

15. Walser R. The Crisis in the Andes: Ecuador, Colombia, and Venezuela. *The Heritage Foundation*. 2018. URL: <https://www.heritage.org/americas/report/the-crisis-the-andes-ecuador-colombia-and-venezuela> (дата звернення 28.07.2024).

16. Данилюк І. В. *Миротворча дипломатія Святого Престолу в Латинській Америці (2005–2013 рр.)*: дис. д-ра філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія». КНУ ім. Тараса Шевченка. Історичний факультет. Київ, 2020. 250 с.

Danyliuk I.V. ANDEAN DIPLOMATIC CRISIS

The article investigates the tripartite conflict between Colombia, on the one hand, and Ecuador and Venezuela, on the other. The diplomatic crisis between Colombia, Ecuador, and Venezuela in 2008 went down in history as the Andean Diplomatic Crisis. It was noted that the peculiarity of the Andean diplomatic crisis of 2008 was that the conflict between Colombia, Ecuador, and Venezuela was resolved thanks to international pressure, particularly through the peace-making intervention of the Organization of American States (OAS). Problematic issues in relations between the governments of Colombia and Ecuador were managed to be resolved at the OAS summit, and the leaders of Colombia, Ecuador, and Venezuela were reconciled.

Although the 2008 Andean crisis ended, the conflict between Colombia, Ecuador, and Venezuela did not end, and the parties of the conflict did not normalize relations after the first crisis. Therefore, in the following 2009, new disputes arose between Colombia and Venezuela, which provoked a new tripartite diplomatic crisis in 2010 between Colombia and Venezuela with the support of Ecuador. The difference of the tripartite diplomatic crisis of 2010 was that at the beginning of the conflict, the interventions of international organizations, such as Rio Group or OAS, which previously attempted to reconcile the governments of Colombia and Venezuela, were already impossible, due to failure. Moreover, attempts to involve the leaders of neighboring countries were also unsuccessful. It was noted that political changes in Colombia contributed to the normalization of relations between Colombia, Venezuela, and Ecuador.

Andean diplomatic crisis demonstrates the importance of international pressure on the conflicting parties to refrain from using weapons and encourage reconciliation. The efforts of the international community, as well as public pressure from the middle of the countries, prompted the parties to the conflict to sit down at the negotiating table and peacefully resolve the diplomatic crisis that arose between Colombia, Ecuador, and Venezuela. It was noted that both diplomatic crises (2008 and 2010) were resolved peacefully thanks to the pressure of neighboring countries and international organizations.

Key words: international relations, diplomatic crisis, Colombia, Ecuador, Venezuela, Latin America.